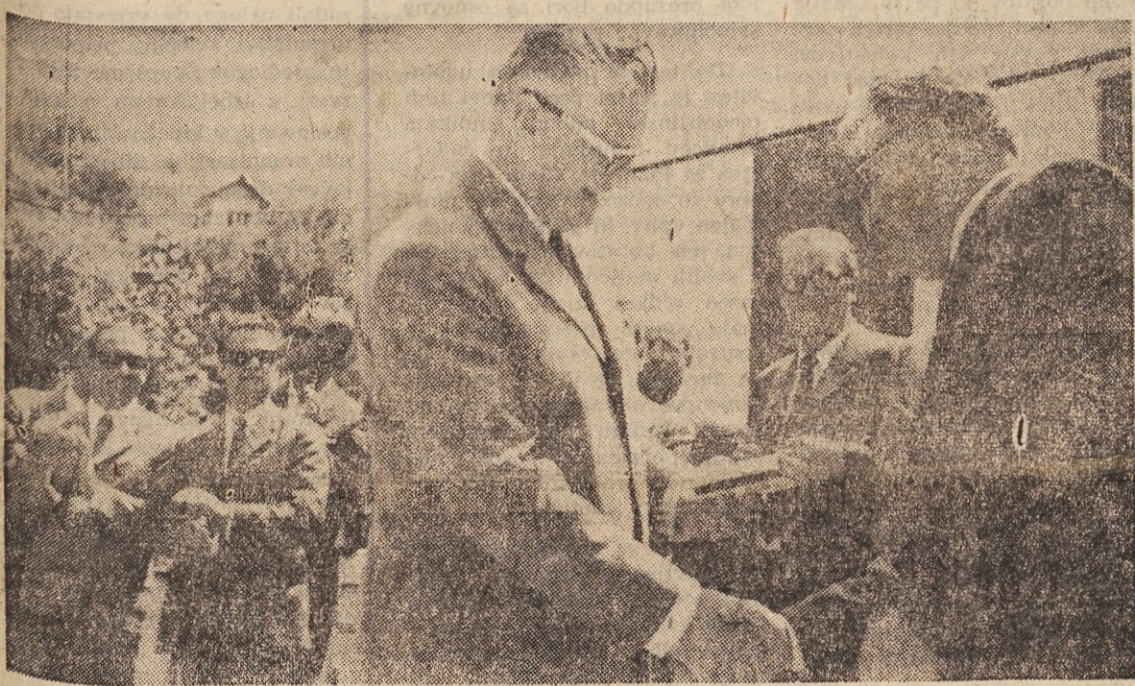

PROLETARCI VSEH DEŽEL, ZDRUŽITE SE!

DELAVSKA ENOTNOST

DELAVSKA ENOTNOST

19. JULIJA 1969 ŠT. 29, LETO XXVII

Ob praznovanju dneva rudarjev so v Idriji razdelili tudi odlikovanja preživelim predvojnim revolucionarjem in najprizadenejšim povojnim sindikalnim delavcem, s katerimi jih je ob petdesetletnici sindikatov, Zveze komunistov in SKOJ odlikoval predsednik republike Josip Broz-Tito. Kakor smo že poročali, sta tej slovesnosti med drugim prisostvovala tudi predsednik izvršnega sveta Skupščine SRS Stane Kavčič in predsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Tone Kropušek. Foto služba DE

KOMENTATORJEV STOLPEC

Pri uresničevanju reforme žanjemo tudi letos (določene — kot imajo navedene — ugotovljati gospodarstveniki) uspehe. Vse narašča: obseg proizvodnje, produktivnost dela, življenjska raven, izvoz — celo število zaposlenih, ki je zadnja leta skoraj mirovalo. Razen tega smo pričeli »naravnim integracijskim procesom«, takšnim, ki jim ne botrujejo več politični pritiski, ampak temelje na ekonomskem računu, pa tudi struktura proizvodnje in porabe se spreminja

Zakaj zastoj?

v korist še bolj sproščenega razmahata blagovno tržnega gospodarstva. In vendar z dosedanjimi prizadevanji za uresničevanje reforme nismo posebno zadovoljni. Gospodarstveniki namreč zatrjujejo, da je ne uresničujemo dovolj odločno in dosledno in da zato grozi našemu gospodarskemu razvoju kar več nevarnosti. Tako je v resni preizkušnji celotno gospodarstvo ravno vse samo, največ zaradi naglega naraščanja cen in življenjskih stroškov, nato zunanjetrgovinska plačilna bilanca, likvidnost gospodarstva itd. Pri tem pa gospodarstveniki opozarjajo, da je predvsem zato, ker v mnogih družbenih dejavnostih porabimo več kot ustvarjamo, ker prekomerno obremenjujemo proizvodnjo, kar zmanjšuje poslovno in razvojno sposobnost delovnih organizacij. Kako odpraviti ta in še druga žarišča gospodarske ne- (Nadaljevanje na 8. strani)

REFORMA V TEORIJ IN PRAKSI

Levica še predobro ve, kaj počne desnica

Praktično vse države na neki način spodbujajo domača podjetja, da bi se bolj vključevala v mednarodno delitev dela. Carinski zakon in zunanjetrgovinski režim, kakršna veljata v posamezni državi, po navadi konkretizirata pretežni del stimulacije, ki jo družbena skupnost priznava izvoznikom. Jugoslavija pri tem načelno ne predstavlja nobene izjeme.

Gledano z očmi praktika, podoba tistega dela naše ekonomske ureditve, ki govori o vključevanju v mednarodno delitev dela, ni zadovoljiva. Vemo, da z ene strani pretirano ščitimo domačo proizvodnjo, da smo z druge strani praktično izgubili vsak kriterij glede ocenjevanja smotnosti uvoza nekaterih vrst izdelkov; slednjič, povsem nesporno je tudi, da materialno premalo spodbujamo tiste kolektive, ki vzdržujejo ali povečujejo poslovne stike z zahodnimi tržišči. Zaradi takšnih razmer je zvezna administracija pred nedavnim predložila zvezni skupščini »paket zakonskih predlogov«, ki naj bi pomagali napraviti večji red pri naši zunanjetrgovinski menjavi. Kakor je znano, je predlagatelj nekatero osnutke predlaganih zakonov umaknil z dnevnega reda, drugi spet pa so bili sprejeti v obliki, ki je za gospodarske organizacije — izvoznike zvečne ugodnejša od tiste, kot jo je prvotno predlagala zvezna administracija.

»DAJ-DAM!« ALI SLON V TRGOVINI
Vsaj s te strani in za zdaj je gospodarstvo torej uspelo v boju z zvezno administracijo. Toda podrobnosti o tej skup-

ZAVAROVALNICA SAVA

Centrala: LJUBLJANA, MIKLOŠIČEVA CESTA 19/1
Poslovne enote: CELJE, ČAKOVEC, JESENICE, KOPER, KOPRIVNICA, KRANJ, KRŠKO, MARIBOR, MENGEŠ, MURSKA SOBOTA, NOVA GORICA, NOVO MESTO, POSTOJNA, TRBOVLJE in LJUBLJANA s poslovalnicama Zagreb in Rijeka

RAZŠIRJENA SEJA PLENUMA MESTNEGA ODBORA SINDIKATA DELAVCEV INDUSTRIJE IN RUDARSTVA LJUBLJANA

USPEHI NAS NE BI SMELI SLEPITI!

Ne glede na ugodna gospodarska gibanja v industrijskih podjetjih Ljubljane je nujno, da se soočimo tudi z negativnimi spremljevalci teh gibanj. Samo s povečanjem proizvodnje še zdaleč ne rešujemo celotne problematike gospodarjenja

Mestni odbor sindikata delavcev industrije Ljubljane se je v obdobju po II. občnem zboru aktivno vključil v razreševanje konfliktov v nekaterih delovnih organizacijah na območju

Ljubljane, so ugotavljali člani plenuma, ko so med drugim obravnavali rezultate gospodarjenja ljubljanskih industrijskih podjetij za minulo leto in za prve štiri mesece letos. Predvsem je mestni odbor sodeloval pri razreševanju problematike v Lesnem kombinatu, kjer se vedno žari nesoglasje o statusu obrata Tesarstvo II. Spor se je razvil do takšne mere, da je pred nedavnim zahteval po odcepitvi Tesarstva II od matičnega podjetja obravnavalo celo Ustavno sodišče SRS, ki pa je zavrnilo predlog podjetja »Tesarstvo II«.

Druge pomembno žarišče zaostrenih odnosov, ki je zahtevalo sodelovanje ljubljanskega mestnega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva, je bila tekstilna tovarna Tonosa. V tem podjetju so namreč v minulemu letu delili izredno visoke osebne dohodke, zaradi česar je podjetje zašlo v finančne težave. Rešitev iz nastalih razmer zdaj iščejo samoupravni organi ob sodelovanju skupščine občine Bežigrad in družbeno političnih organizacij v mestu.

ZADOVOLJNI, A NE PREVEČ

Osrednja točka razprave na seji plenuma ljubljanskega mestnega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva pa je bila ocena rezultatov gospodarjenja ljubljanskih industrijskih podjetij v minulemu letu in v prvih štirih mesecih letos. »Po skoraj dveletni stagnaciji, ki je nastopila v drugi polovici 1966. leta in je trajala še

prve mesece minulega leta, je industrijska proizvodnja v Ljubljani lani začela naglo naraščati,« je na seji komentiral podatke predsednik komisije za ekonomska vprašanja Milan Strah. »Fizični obseg proizvodnje industrije v Ljubljani se je po podatkih zavoda za analize in cene v minulemu letu v primerjavi s predlanskim letom povečal za 13,1%. Najbolj se je povečala proizvodnja električne energije, kemične industrije in industrije nekovin. Manj kot leto poprej je bilo izdelanega blaga le v tekstilni ter usnarjsko obutveni industriji...«

Dohodek kolektivov ljubljanske industrije se je povečal od 853,9 na 974 milijonov novih dinarjev, na enega zaposlenega pa je dosegel 25.400 N-din. S tem dohodkom so delavci, zaposleni v ljubljanski industriji, le rahlo pod povprečjem vsega gospodarstva, ki je lani doseglo 26.800 N-din dohodka na zaposlenega. Na seji smo slišali, da

so bile glede ustvarjenega dohodka najuspešnejše tobačna industrija, kemična industrija, industrija gradbenega materiala in elektro industrija. Slabše uspehe pa so pri ustvarjanju dohodka dosegli v kovinski, tekstilni in v grafični industriji. (Nadaljevanje na 2. strani)

ZGODBA O RADOVLJIŠKEM PROMETNEM PODJETJU »TRANSPORT«

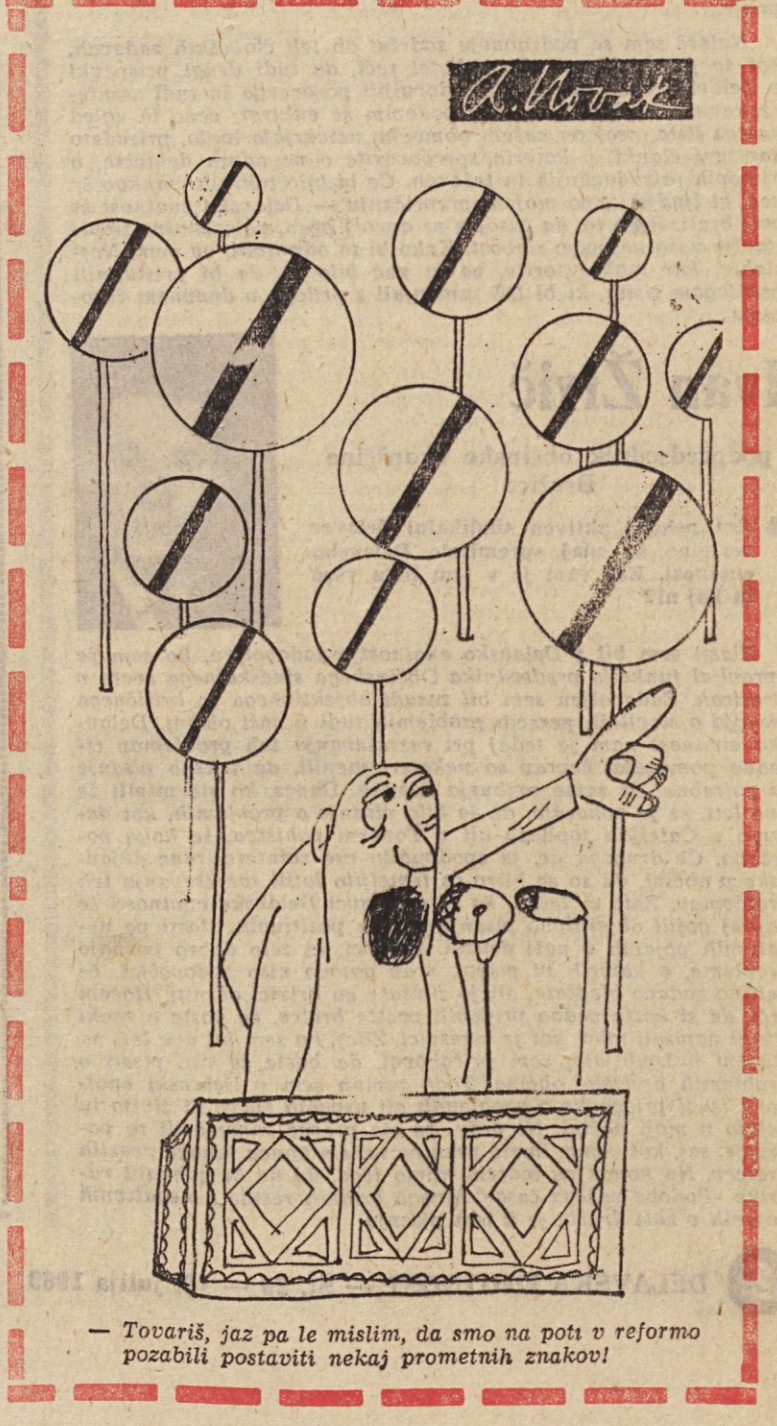
Tiha voda bregove dere

Danes ima podjetje že toliko specializiranih tovornih vozil, da znaša njihova skupna nosilnost 1600 ton. Prevažajo tovore doma, v Iraku, kmalu pa jih bodo tudi v Nemčiji in morda še kje drugje

Zgodba o radovljiškem transportnem podjetju se začela pred približno štirimi leti. Tedaj so imeli v tem podjetju na spisku osnovnih sredstev le izposojeno pisalno mizo in prav tako izposojen stol pa menda 300.000 S-dinarjev obratnih sredstev in skromno pisarnico.

Letos pa bo prometno podjetje »Transport« iz Radovljice s transportnimi uslugami pri 120 zaposlenih doseglo že za blizu 4 milijarde S-dinarjev bruto prometa. S tem pa se uvršča radovljiški »Transport« med naše največje prevoznike v tovornem prometu.

Kako jim je to uspelo? Kdo so ljudje, ki so v tako kratkem času pravzaprav iz nič, razvili sodobno podjetje, ki na področju tovornega prometa lahko za- (Nadaljevanje na 9. strani)

— Tovariš, jaz pa le mislim, da smo na poti v reformo pozabili postaviti nekaj prometnih znakov! (Nadaljevanje na 8. strani)

Komunalno podjetje Vič

LJUBLJANA

Uprava, tehnična služba, služba za urejanje in oddajo stavbnih zemljišč

LJUBLJANA — VRHOVNIKOVA 2

telefon h. c. 61-286
61-932
61-279
direktor 61-730

Sfranski obrati:

LJUBLJANA — VIŠKA CESTA 58 IN 65

telefon 61-424
61-328

- gradi in vzdržuje ceste
- gradi manjše mostove, kanalizacijo, objekte itd.
- ureja mestna zemljišča
- opravlja strojne storitve po konkurenčnih cenah
- daje brezplačne tehnične informacije
- transportne storitve
- izdelava in prodaja betonskih izdelkov

VSEM POSLOVNIM PRIJATELJEM
IN OBČANOM
ČESTITAMO ZA DAN VSTAJE — 22. JULIJ!

USPEHI NAS NE BI SMELI SLEPITI!

(Nadaljevanje s 1. strani)

Zelo zaskrbljujoče pa narašča zadolževanje. Dolgovi kupcev so se pri 14% večjem prometu povečali za 29% in so konec minulega leta dosegli 840 milijonov N-din. Samo vezava dodatnih sredstev pri kupcih je dosegla blizu 190 milijonov novih dinarjev, ker pa so bila industrijska podjetja dolžna dobaviteljem le 524 milijonov novih dinarjev — se enostransko kreditiranje odjemalcev še nadaljuje. Prav to dejstvo je povzročilo, da visok porast kreditov za obratna in osnovna sredstva ni dosegel zaželenega učinka. Krediti so se namreč povečali od 838 milijonov na 1290 milijonov novih dinarjev, ali kar za 54%. Krediti so tako v poslovnih skladih — lani so ta sredstva znašala 1973 milijonov novih din — udeleženi s 63%, medtem ko je ta odstotek predlanskim znašal še 32%. Razumljivo je, so ugotavljali člani plenuma ljubljanskega sindikata delavcev industrije in rudarstva, da tako visoke zadolžitve občutno vplivajo tako na gibanje stroškov kot na sklade podjetij, s čimer pa se zmanjšuje reproduktivna sposobnost delovnih organizacij. Najbolj zaskrbljujoče pa je, so še dodali člani plenuma, da se takšna gibanja nadaljujejo tudi letos.

SPET UDAREC DOBRIM DELOVNIM ORGANIZACIJAM

Člani plenuma ljubljanskega mestnega odbora sindikata delavcev industrije in rudarstva so pozdravili odločitev, da mestni odbor pripravi podrobno analizo o ekonomskem položaju industrije v Ljubljani in da jo bo posredoval vsem osnovnim sindikalnim organizacijam. Tako bodo le-te podrobno seznanjene, v kakšnem položaju so njihova podjetja in kaj morajo sindikati kot politična organizacija storiti, da ne bi prišlo do najhujšega.

»Ne glede na nekatera ugodna gibanja, ki smo jim priča na področju industrije v Ljubljani«, je menil Franc Sladič iz ljubljanskega podjetja Zmaj, »je nujno, da se soočimo tudi z negativnimi spremljalci teh gibanj. Samo s povečevanjem proizvodnje namreč še zdaleč ne razrešujemo celotne problematike gospodarjenja. Vprašati se namreč moramo, kakšna je ekonomičnost, likvidnost in rentabilnost proizvodnje.« Člani plenuma so nato kritično ocenili, da se še zmeraj premalo poglobljamo v pogoje gospodarjenja in da premalo povezuje-

mo posamezne ekonomske kazalce. Zavaljo tega se mnogokrat dogaja, da se zmeraj dobivajo kredite nelikvidna podjetja in da se lotevamo velikih investicij, ne da bi prej razčistili, kaj in koliko nam bo do te investicije dajale.

Stabilizacija gospodarstva je bil osnovni cilj reforme in če so sedaj resni signali, so menili člani plenuma, da se odmikamo od tega in drugih reformnih

načel, je nujno, da ugotovimo žarišča teh gibanj in da jih čimprej tudi odpravimo. Če, denimo, povečujemo proizvodnjo na osnovi inflacije, so menili člani plenuma, je to neposreden udarec delovnim organizacijam, ki dobro gospodarijo. Zaradi tega je treba inflacijo čimprej zaustaviti in odstraniti njena žarišča, je bil eden izmed za ključkov plenuma.

M. Z.

ŠE VEDNO mačehovski odnos

Medobčinski odbor sindikata delavcev industrije za Pomurje zahteva posredovanje republiških sindikatov

V Pomurju, zlasti še v lendavski in ljutomerski občini, so ustanovila zunanja podjetja več svojih obratov, ki pa so čedalje hujši kamen spotike zaradi okrnjenih pravic teh kolektivov. Sprčo dejstva, da so med devetnajstimi industrijskimi podjetji v Pomurju zastopani obrati, katerih matična podjetja so izven tega področja, skoraj z dvema tretjinama teh delovnih organizacij, je povsem razumljiva tudi zaskrbljenost sindikatov zaradi nerazrešenih problemov v teh kolektivih.

Sindikati predvsem ugotavljajo, da so organizacijske oblike samoupravljanja v tako imenovanih dislociranih obratih zasnovane tako, da so ti delavci v povsem podrejeni vlogi. Tudi delitev ustvarjenega dohodka v večini primerov ni v pristožnosti teh kolektivov, zato ni malo primerov, da se je zaradi neupravičenega prelivanja sredstev znašlo precej obratov v težavnem ekonomskem položaju.

Čeprav so sindikati v lendavski in ljutomerski občini v sodelovanju z drugimi dejavniki že večkrat nastopili proti pojavom očitnega podrejanja kolektivov v obratih, se stanje do danes ni bistveno popravilo.

Zlasti je znan nezavidljiv položaj lendavskega obrata EMO, kjer se kolektiv že dobra tri leta brezupno bori za osnovne samoupravne pravice.

Do teh in podobnih ugotovitev je prišel pred dnevi tudi medobčinski odbor sindikata delavcev industrije in rudarstva za Pomurje. Člani tega odbora so opozorili tudi na minimalen vpliv, ki ga imajo kolektivi teh obratov na dogajanje v svojih matičnih podjetjih, saj razen redkih izjem sploh nimajo svojih predstavnikov v centralnih delavskih svetih. Če pa že koga izvolijo v osrednji samoupravni organ, je to po navadi vodilni član kolektiva oziroma obrata, ki pogosto nastopa celo proti interesom proizvajalcev v enotah.

Ker so se nesoglasja zaradi zapostavljanja obratov zunanjih podjetij ponekod zaostrila že do kritične meje, je medobčinski odbor zahteval posredovanje republiškega odbora tega strokovnega sindikata. Le-ta naj bi ob sodelovanju občinskih sindikalnih svetov in sindikalnih organizacij v teh obratih pripravil temeljito analizo razmer, ki bo služila za ustrezne ukrepe sindikatov.

E. B.

inles OKNA
VRATA
POLKNA
PRODAJA
NA
KREDIT
ribnica

Z OBČINSKIH
SINDIKALNIH
SVETOV

● MURSKA SOBOTA

Prvi redni občni zbori vseh šestih medobčinskih odborov sindikatov za Pomurje so končani. Zanje je značilno, da so na njih manj govorili o opravljenem delu, več pa o bodočih nalogah medobčinskih odborov in osnovnih organizacij sindikata. O čem je bilo največ razprav in predlogov? V panogi industrije in rudarstva so največ govorili o urejanju samoupravnih odnosov v dislociranih obratih, saj je v teh v Pomurju zaposlenih kar 1500 delavcev. Ker pa matična podjetja kažejo kaj malo volje za ureditev nadaljnega razvoja teh obratov, se delavci čutilo zapostavljeni. Kmetijci so si zadali nalogo, da vztrajajo pri uresničitvi sklepov, priporočil in predlogov Skupščine SRS v zvezi z izboljšanjem pogojev poslovanja v kmetijskih delovnih organizacijah. Sindikat delavcev družbenih dejavnosti je dal na obč. zbore prednost reševanju problematike v šolstvu in zdravstvu. Sindikat delavcev strovnih dejavnosti si prizadeva izboljšati pogoje gospodarjenja obrtnih podjetij, kar velja tudi za sindikat delavcev v gradbeništvu. Sindikat prometa in zvez postavlja v ospredje ureditev beneficiranja delovne dobe za soferje in za druge poklice v prometu. Za vse odbore medobčinskih sindikatov pa so značilna nadaljnja prizadevanja za izboljšanje življenjskih in delovnih razmer članstva, prizadevanja za nadaljnjo vsebinsko krepitev samoupravljanja in za izpolnjevanje samoupravnih aktov delovnih organizacij na osnovi XV. ustavnega amandmaja.

A. H.

● HRASTNIK

Na občinskem sindikalnem svetu ugotavljajo, da delovne organizacije kažejo vse premalo zanimanja za sprejemanje pripravnikov. V nekaterih delovnih organizacijah se dela in položaja pripravnikov niso opredelili v svojih samoupravnih aktih. Sindikati podpirajo predlog, ki ga je izoblikovala občinska skupščina, naj svet za gospodarstvo pripravi poročilo o tem, kako delovne organizacije izvajajo politiko zaposlovanja pripravnikov tudi glede na strukturo že zaposlenih, saj je znano, da v delovnih organizacijah manjka strokovnjakov.

● SLOVENSKE KONJICE

Na povabilo kamniških sindikatov je iz Slovenskih Konjic pred kratkim odpotovalo v Kamnik kakih 40 sindikalnih delavcev. V Kamniku so si ogledali podjetji Stol in Titan ter s tamkajšnjimi sindikalnimi delavci razpravljali o samoupravljanju, proizvodnji in o delovanju sindikalne organizacije. Popoldne so si sindikalni delavci iz Slovenskih Konjic ogledali Veliko planino. Na jersen bo kamniška delegacija prišla v Slovenske Konjice.

BREST
POHIŠTVO

REZERVIRANI STOLPEC

Ciril Rozman

predsednik upravnega odbora tovarne vijakov »Plamen« Kropa

● Ze dolga leta ste bralec pa tudi dopisnik našega lista. Kaj sodite o njem?

Res je: že precej let redno prebiram Delavsko enotnost in, včasih, vanjo tudi sam kaj napišem. Po pravici povedano pa našemu slovenskemu sindikalnemu glasilu ne bi bil tako zvest, če ne bi bil prepričan, da Delavska enotnost predstavlja edini časopis pri nas, ki se dosledno potegne za delavca, kadar se mu zgodi krivica. Kakor na sploh v življenju ne moremo uresničiti vseh načrtov, tudi vam ne uspe vselej pomagati ljudem, ki so se zavoljo osebnih vzrokov kakorkoli zamerili sodelavcem ali nadrejenim. Toda že s tem, da opozorite na take primere, da tudi spremljate razvoj dogodkov in podobno, povsem jasno opozorite, kakšno je vaše stališče ob takih zadevah; poveste, da boste razkrinkali vse poskuse šikaniranja delavcev, samo če boste izvedeli zanje. Prav zaradi tovrstne doslednosti našega pisanja marsikdo pošteno premisli, kako bodo razrešili notranje razprtje.

Nalašč sem se podrobneje zadržal ob teh človeških zadevah, kot se pravi. S tem nisem hotel reči, da tudi drugi prispevki v Delavski enotnosti ne bi zadovoljili pozornega in kritičnega resiranega bralca. Toda, naj ponovim še enkrat: ceno in ugled vašega lista, vsaj na našem območju, ustvarjajo toplotno, prizadeto napisani članki, v katerih spregovorite o navadnih delavcih, o njihovih prizadevanjih in težavah. Če bi bilo takšnih člankov še več, bi ljudje — po mojem prepričanju — Delavsko enotnost še bolj brali. Prav to, da časopis ni dovolj bran, pa trenutno predstavlja vašo največjo slabost. Kako bi to odpravili, ne vem. Najslabše, kar lahko storite, pa bi pač bilo to, da bi prisluhnili predlogom tistih, ki bi DE zamenjali s prilogo v dnevnem časopisu...

Ivan Živič

podpredsednik občinske skupščine Brežice

● Kot nekdanj aktiven sindikalni delavec verjetno še zdaj spremljate Delavsko enotnost. Kaj vam je v tem listu všeč in kaj ni?

Zlasti sem bil z Delavsko enotnostjo zadovoljen, ko sem še opravljal funkcijo predsednika Občinskega sindikalnega sveta v Brežicah. Zadovoljen sem bil zaradi objektivnega in kritičnega pisanja o številnih perečih problemih tudi v naši občini. Delavska enotnost nam je tedaj pri razreševanju teh problemov izredno pomagala, čeprav so nekateri menili, da takšno pisanje ni potrebno, da samo razburja duhove. Danes, ko sta minili že dve leti, se je pokazalo, da je bilo pisanje o problemih, kot denimo v Cateških toplicah ali v Tovarni pohištva, še kako potrebno. Če drugega ne, je spodbudilo vse zainteresirane delavce v občini, da so se hitro in temeljito lotili razreševanja teh problemov. Zato si želim, da bi sodelavci Delavske enotnosti še naprej gojili objektivno pisanje o vseh pozitivnih, zlasti pa negativnih pojavih v naši družbi. Delavci, ki zelo dobro poznajo probleme, o katerih vi pišete, prav gotovo niso zadovoljni, če kakšno zadevo olepšate, ali jo skušate po krivici očrniti. Hočem reči, da si boste vedno pridabili zveste bralce, če boste o vsaki stvari napisali tako, kot je v resnici. Zdaj, ko sem bil dve leti na študiju v Ljubljani, sem pričakoval, da boste še več pisali o problemih brežiške občine. Toda zaman sem v Delavski enotnosti iskal prispevke o problemih ali uspehih ljudi, ki živijo in delajo v moji občini. Ni prav, da ste preveč zanemarili to področje, saj, kot vemo, imate prav na našem koncu mnogo zvestih bralcev. Na koncu ne morem mimo tega, da ne bi pohvalil rubrike »Podobe našega časa«. Mnogo brdrikih resnic o negativnih pojavih v naši družbi je v tem pisanju.

Kako najugodnejše in najceneje

NA POTOVANJE —
NA DOPUST?

● Z vpisom obveznice za modernizacijo železnic, ker s ten dobite brezplačne karte za potovanja — 6% obrestil, razen tega — nagradno loterijsko žrebanje s 700 dobitki, med katerimi so vednevnna potovanja po inozemstvu ter letovanja na morju.

● Z vpisom obveznice za 500 N-dinarjev — 1 brezplačna karta, z vpisom obveznice za 1000 N-dinarjev — 3 brezplačne karte, ki pa jih lahko izkoristite v letu vpisa ter v naslednjih dveh letih.

● Prva anuiteta zapade v izplačilo leta 1972.

Za podjetja — na vsako obveznico za 10.000 N-din — 3% popust pri prevozu blaga v letu vpisa in v naslednjih dveh letih.

● Poslužujte se te nove ugodne oblike in pogojev varčevanja ter vpisujte obveznice za modernizacijo železnic!

Na 10 cicero

SLOVENJ GRADEC

V Slovenjem Gradu računajo, da bo letos vseljivih 40 stanovanj v družbenem sektorju, prav toliko pa tudi v zasebnem. Verjetno bodo še letos začeli z gradnjo novega stanovanjskega bloka za prosvetne delavce v Podgorju, v katerem bodo tudi prostori za vzgojno varstveno ustanovo.

RAVNE NA KOROŠKEM

Skupščina občine Ravne na Koroškem je na zadnji seji odpravila odlok o komunalnih taksah. Lastnikom bodo vrnila vplačane takse v mesecu oktobru. Ker v proračunu za leto 1969 niso predvideli denarja za vračilo komunalnih taks, bodo najeli 90.000 din kratkoročne ga posojila iz sredstev rezervnega sklada občine Ravne na Koroškem. Do rebalansa občinskega proračuna, oz. decembra, pa so omejili večjemu številu proračunskih posojil uporabo sredstev.

Slovenska mladina tudi letos sodeluje pri številnih delovnih akcijah lokalnega in širšega pomena. Zveznih mladinskih akcij »SAVA 69« in »Novi Beograd« se letos na primer udeležujejo štiri mladinske delovne brigade iz naše republike: dve iz Ljubljane ter po ena iz Celja in Maribora. — Na sliki: Veseli in ponosni so se pred dnevi že vrnili v Ljubljano brigadirji iz brigade »Ane Zihnerlove«, ki so mesec dni pomagali pri urejanju savskega nabrežja pri Zagrebu in kjer so bili ne le trikrat udarni, ampak so si s svojim delom ponovno priborili najvišje priznanje: »Trak sedmih sekretarjev SKOJ«.

V LJUBLJANSKEM GOZDNEM GOSPODARSTVU SO POČITNICE SKORAJ ZASTONJ

Neizrabljene možnosti

V teh dneh, ko se prve skupine delavcev vračajo z letnega oddiha, smo še posebno zvedavi, kakšne možnosti imajo za ceneno letovanje, kako jim pri tem pomagajo njihove delovne organizacije. Posebno smo zadovoljni, če lahko predstavimo delovni kolektiv, kjer so delavcem in tudi njihovim otrokom na stežaj odprli vrata za letovanje ob morju, planinah in termalnih kopalnicah. Tak kolektiv je Gozdno gospodarstvo Ljubljana.

Pred dvema letoma, ko je mladinsko okrevališče na Debelem rtiču preživljalo hude finančne težave zaradi nezasedenih zmogljivosti, so na Glavnem odboru Rdečega križa pripovedovali o ljubljanskem Gozdnem gospodarstvu in hvalili skrb tega kolektiva za zdravstveno in socialno ogrožene otroke. Tega leta je DS Gozdnega gospodarstva prvič izdvojil iz dohodka 20.000 N-din in dejal — to bo za zdravstveno in socialno najbolj šibke otroke naših delavcev. Od tega osrednji organ upravljanja nameni vsako leto nekaj sredstev za otroke svojih delavcev. Iz leta v leto narašča število prijaviteljev in letos se dogaja, da bo morala komisija za oddih in rekreacijo zaprositi delavski svet za dodatna sredstva. Lani je letovalo na Debelem rtiču in v nekaterih drugih zdraviliščih ob morju in v planinah preko 40 otrok. Za letos seznam še ni izpopolnjen, vendar bo, sodeč po dosedanjih podatkih, prijaviteljev najmanj toliko kot minulo leto. Komisija se ravna po priporočilih zdravnikov in po tej prevzame celotno skrb za udoben prevoz in varne počitnice otrok, saj oskrbi na svoje stroške tudi vodiče in najame udobne avtobuse.

Druga taka humana gesta kolektiva Gozdnega gospodarstva je skrb za letovanje bolnih delavcev. Periodični zdravniški pregledi so pokazali, da je v kolektivu približno 40 delavcev, ki so jim težke delovne razmere zrahljale zdravje. Delavski svet podjetja je z velikim razumevanjem sprejel predlog komisije za oddih in rekreacijo, da se tem delavcem omogoči vsako leto 14-dnevno brezplačno okrevanje ob morju, v termalnih kopalnicah, skratka tam, kjer bo za zdravljenje najugodnejše. Nad vse mikavne ponudbe pa se vsi zdravljenja potrebni delavci ni-

so oprijeli. Nekateri so zavrnilli ponudbo, češ da imajo delo doma, drugi bi priložnost izrabili, če bi se lahko odpravili na letovanje z vso družino. Vkljub takim oviram pa je lani vendarle letovalo ob morju 24 delavcev in 7 v toplicah. Za letos

se je prijavilo za brezplačno letovanje nekaj nad 30 delavcev. Poleg delavcev s poklicnimi obolenji je tudi nekaj težjih invalidov dela. Tako so na primer trije delavci — invalidi preživeli v toplicah skupno 5 mesecev. Stroški zdravljenja niso majhni, vendar v Gozdnem gospodarstvu tega ne poudarjajo, ampak predvsem uspehe zdravljenja, saj se je na primer eden izmed njihovih delavcev lahko poslovil od invalidskega vozička.

V gozdnem gospodarstvu si zelo prizadevajo, da bi delavci izrabili letni oddih za resnični počitek in se telesno okrepili po

napornem delu. Takim prizadevanjem so tudi prilagodili politiko regresiranja. Imajo najete počitniške zmogljivosti v Zadru. Poslužijo se jih lahko vsak član kolektiva in njegovi svojci. Za oskrbni dan plačajo le 10 N-din, za otroke pa le 5 N-din. Toda kakšen je to oskrbni dan! Pripovedovali so o 4 dnevni obrokih, kot se le spodobi za gozdnega delavca. Toda že spet težava, delavci v proizvodnji, ki so jim vse te ugodnosti predvsem namenjene, ostajajo doma pri delu na svoji njivici.

Škoda, resnično škoda! Kako bi znali nekateri kolektivi izrabiti take ugodnosti. I. V.

SKRB ZA LETNI ODDIH V DOLENJSKIH KOLEKTIVIH

DENARNA POMOČ ZA DOPUST

Na Dolenjskem imajo organiziran letni oddih za zaposlene le nekatere večje delovne organizacije, v večini podjetij pa je koriščenje dopusta in letnega oddiha prepuščeno iznajdljivosti samih dopustnikov. Lastne počitniške domove imajo le tovarna zdravil »KRKA« v Vrsarju, novomeško Gozdno gospodarstvo v Novem gradu v Istri, Industrija motornih vozil v Gorjancih, metliška tovarna »BETI« v Seči pri Portorožu in rudnik Kanižarica v Umagu. Ostala večja podjetja kot so novomeška tekstilna tovarna »Novoteks«, lesni kombinat »Novoles«, tovarna »BELT« v Črnomlju in še nekatera, pa imajo v najemu po nekaj sob v raznih tujih počitniških domovih. Delovni kolektivi iz krške in brežiške občine pa imajo svoje počitniške skupnosti v Materadi pri Poreču in v Savudriji.

Zmogljivosti tako lastnih kot najetih počitniških domov so v sezoni, se pravi od junija do septembra, domala povsod polno izkoriščene. Na splošno je letos večje zanimanje zaposlenih za organizirano letovanje v počitniških domovih kot je bilo prejšnja leta. Še posebej veliko

zanimanja za letovanja v tovarniških domovih ob morju so letos pokazali zaposleni v novomeški tovarni zdravil »KRKA«, v novomeškem Gozdnem gospodarstvu, v tekstilni tovarni »Novoteks« in še ponekod, kjer nikakor ne bodo mogli ustreči vsem željam. Vzroke za tolikšno

zanimanje je bržkone iskati v ugodnostih, ki jih delovne organizacije nudijo svojim članom, ki preživijo dopust v tovarniških počitniških domovih. Večina podjetij namreč daje vsakemu uporabniku počitniškega doma najmanj 5 novih dinarjev regresa za vsak oskrbni dan, ponekod pa tudi več. V tovarni zdravil »KRKA« pa je regres odvisen od višine osebnega dohodka zaposlenega, se pravi, čim manjši osebni dohodek ima uporabnik doma, tem večji je regres. Ti regresni brez dvoma vplivajo na večje zanimanje delavcev za letovanje, saj plačajo tako le okoli 15 novih dinarjev oskrbnine na dan, za otroke pa še manj. Razen tega pa dobe vsi zaposleni v večini delovnih organizacij na Dolenjskem še od 100 do 400 N-din za vožnjo in letovanje kot nadomestilo za bivši K-15. Višina nadomestila pa je seveda odvisna od zmogljivosti posameznega podjetja. R. S.

Avtomobili renault po meri vaših zahtev in vaših možnosti

Renault 16 GL
komforten, funkcionalen, siguren
1470 CCM, 63 KM (SAE), diskaste zavore in ležalni sedeži
Cena: 1.644,71 USA S.
Ndin 18.965.-

COSMOS
Zastopstvo tujih firm Renault, Alfa Romeo, M. A. N. Gibo Same, Alpina...
Ljubljana, Celovška 32, telefon: 313-141 in 51-455

NOVOST

KROJAŠKO PODJETJE
LJUBLJANA — POLJANSKA 11
SE PRIPOROČA
CENJENIM STRANKAM ZA IZDELAVO
DAMSKIH IN MOŠKIH OBLAČIL
PO NAJNOVEJŠI MODI

KOLEKTIV ČESTITA VSEM DELOVNIM LJUDEM
DAN VSTAJE SLOVENSKEGA LJUDSTVA!

TIKI

ELEKTROSTROJNO PODJETJE
LJUBLJANA, ALEŠEVČEVA ULICA

ČESTITA
ZA PRAZNIK VSTAJE —
22. JULIJ!

KOMENTAR

O MREŽI DELAVSKIH UNIVERZ

Zaključek izobraževalne sezone pomeni vsako leto za delavske univerze temeljit obračun opravljenega dela in dogovor o nalogah v naslednjem letu. Na letošnjem seminarju za direktorje in strokovne sodelavce delavskih univerz, ki je postal že tradicionalna oblika delovnih dogovorov in izmenjave izkušenj, pa je razprava posegla tudi globlje v nadaljnjo perspektivo razvoja delavskih univerz. Zveza delavskih univerz Slovenije je namreč na osnovi analize stanja in problemov delavskih univerz izdelala izhodišča za načrtovanje bodoče mreže in razvoja teh ustanov v Sloveniji.

O tem je bilo sicer že več razprav v okviru Zveze delavskih univerz in IO republiške izobraževalne skupnosti. Na seminarju pa smo z neposredno prizadetimi delavci skušali izoblikovati čimbolj konkretne predloge za preoblikovanje sedanje mreže delavskih univerz.

Enakopravno mesto, ki ga ima izobraževanje odraslih tudi pri nas, v okviru vzgojno-izobraževalnega sistema ter obsežne in zahtevne naloge, ki jih morajo prevzemati delavske univerze, terjajo tudi ustrezno strokovno usposobljenost teh institucij. Poleg strokovnega vidika (usposobljenosti za kvalitetno izvedbo andragoškega ciklusa) pa je pri delavskih univerzah treba tudi upoštevati drugi vidik delovanja teh ustanov. Delavske univerze namreč niso in ne morejo biti le izvajalci izobraževalnih nalog — temveč tudi pobudniki za razvijanje interesov in načrtovanja izobraževalnih aktiv. Delavske univerze morajo torej tudi same preučevati in nakazovati potrebe po izobraževanju in se neposredno odzivati na pobude in želje tako delovnih in družbenih organizacij kot tudi posameznikov. Zato moramo pri načrtovanju bodoče mreže delavskih univerz enakovredno upoštevati tako strokovni kot tudi teritorialni vidik.

Pri načrtovanju bodoče mreže delavskih univerz pa moramo razen sedanjih in perspektivnih potreb gospodarskega in družbenega razvoja in potreb po kadrih upoštevati tudi razvitost mreže drugih izobraževalnih institucij, kot so izobraževalni centri, strokovne šole in podobno.

Cepprav je jasno, da k reorganizaciji mreže delavskih univerz ne moremo pristopiti improvizirano, prenapregneno in nepoučeno, je vendarle res tudi to, da bi nekatera že dovolj analizirane in utemeljene premike, ob večjem razumevanju in podpori občinskih dejavnikov, lahko že storili. Nedvomno in splošno osvojeno je stališče, da moramo v večjih središčih kot so: Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj, Koper, Novo mesto, Nova Gorica in Murska Sobota kadrovske in materialno okrepiti sedanje delavske univerze. Nesporo je tudi to, da v manjših teritorialno zaključčenih ter gospodarsko in sociološko homogenih območjih ni potrebno več delavskih univerz, ampak ena sama kadrovske in materialno močna ustanova (obalno področje, Zasavje, Ljubljana). Prav tako bi lahko prišlo do združitve manjših delavskih univerz v neposredni bližini večjih središč (Lenart pri Mariboru; Laško, Sentjur, Zalec k Celju, Trebnje k Novemu mestu ipd.). Odprto je tudi združevanje nekaterih delitev univerz na regionalno ožjih področjih, kot so npr. spodnje Posavje, koroški predel, Kamnik—Domžale, Kočevje—Ribnica, Bela krajina, kjer bi bila tudi smotrna le ena delavska univerza.

Največ razprav in različnih mnenj pa je bilo okoli tega, kako doseči večje sodelovanje in smotrnejšo delitev dela med osrednjimi delavskimi univerzami in univerzami v manjših središčih. Sodelovanje med delavskimi univerzami (razen na Gorenjskem) doslej ni bilo dovolj razvito. Vzrokov za to je več. Eden glavnih je prav gotovo ta, da tudi delavske univerze v večjih središčih niso dovolj strokovno usposobljene za programiranje izobraževanja odraslih, uvajanje in razvijanje novih oblik in metod dela ter za izpolnjevanje andragoške prakse in teorije. Zato tudi njihova pomoč manjšim delavskim univerzam marsikje ni mogla prerasti prakse le-teh.

Tako zaradi razvoja osrednjih delavskih univerz kot tudi delavskih univerz v manjših središčih pa je v bodoče potrebno razviti take medsebojne odnose, ki bodo zagotovili trajnost sodelovanja ob taki delitvi dela, ki bo ustrezala strokovni in andragoški usposobljenosti posameznih delavskih univerz. V tem smislu sta se oblikovala dva predloga. Po prvem bi manjše delavske univerze delovale kot samostojne delovne enote osrednjih delavskih univerz — ali pa kot njihove podružnice. Po drugem predlogu pa naj bi se med osrednjimi in drugimi delavskimi univerzami v regijah razvilo maksimalno strokovno in poslovno sodelovanje z določeno delitvijo dela.

O teh predlogih in stališčih bodo v jeseni širše razprave po regijah z vsemi zainteresiranimi dejavniki. Prav tako se bodo morali o njih izreči tudi republiški organi. Predvsem pa bomo morali vse te predloge upoštevati tudi pri sestavi osnutka zakona o izobraževalnih centrih in delavskih univerzah, ki ga bo skupščina obravnavala že v jeseni.

SONJA GASPERSIČ

TILKA BLAHA

Pernice so hribovska vas na levem pobočju ob Dravi med Dravogradom in Muto. Vas leži 1100 metrov visoko, komaj pol ure hoda od državne meje. In čeprav leži tako visoko, jo je prav lepo videti, kadar se pripelješ iz Radelj v Muto. Zagledaš vaško cerkev in šolo.

Pred tremi leti je bila iz Mute v Pernice zgrajena lepa gozdna cesta. Prej je vodila navzgor le strma pot, na kateri si se pošteno oznojil.

»Knez s kredenco gre,« so rekli ljudje, kadar so pred leti na tej strmi poti zagledali učitelja iz Pernic, Ivana Kneza. Na hrbtu je namreč nosil tako velik nahrbtnik in tako založen, da se izza njega sploh ni videl ven. Naložil si ga je v Muti ali Vuze-nici, naložil vsega, kar je potrebovala njegova šestčlanska družina in njegova šola v Pernicah, ki je poleg šole na Vojskem gotovo ena najvišje ležečih šol na Sloven-skem.

uskladijo z željo otroka. Toda ne tako, da bi stradala družina. Vedno se najde pot, da tudi kasneje mlad človek lahko postane to, kar hoče in kar zmore. Pri nas pa je že tako, da je treba čimprej do kruha. Na republiški izobraževalni skupnosti so Knezu obljubili, da bodo vsako leto pomagali s štípendijo, kadar bo imel odličnega učenca, za katerega bi bilo zelo koristno, da bi že v četrtem ali petem razredu nadaljeval šolanje na popolni osemletki. Ta možnost pa seveda terja bivanje v internatu.

Knez je bil tega zagotovila zelo vesel, a ob tem je pripomnil, da se kmečki starši včasih branijo take pomoči. Eni zaradi tega, ker žele otroka obdržati na kmetiji, drugi iz skromnosti. Letos je imel primer odličnega dijaka, ki ga je navdušil za pedagoško gimnazijo v Mariboru. Ko je staršem povedal, da bi poskrbel za štípendijo, so odklonili. Naj najprej pokaže kaj zna na ravenski gimnaziji, so mu rekli starši, in če bo dober, potem naj sprejme tudi štípendijo. Kak neverjeten občutek odgovornosti, ki ga pri mestnih starših in otrocih pogosto pogrešamo.

Na Pernicah se je življenje od 1945. leta zelo spremenilo, pripoveduje Knez. To se ne pozna le po obleki otrok, po tem, da skorajda nihče več od otrok ne nosi včasih tradicionalnih pohorskih cokel. Tudi obisk pouka nekaj poye o drugačnem življenju v teh hribovih, saj je šola imela letos 94% obisk. Čeprav je bila zaradi snega štiri dni zaprta. Tudi mladina iz teh krajev, ki je študirala, ki dela v tovarnah, prinaša zdaj domov nove poglede na življenje.

Ko Knez pripoveduje o tisti mladini, ki želi nadaljevati študij in ki se tega tudi loti, pa je ne le izredno kritičen, pač pa tudi precej ogorčen nad sprejemnimi izpiti. Sodi, da tudi odlične učence, ki prihajajo iz teh hribovskih šol na srednje šole delati sprejemne izpite, zmede že novo okolje in jih tako psihološko postavljamo v neenakopraven položaj pri testiranju znanja. Se odraslega človeka tako sprememba zmede. Sicer pa meni, da testiranje ob sprejemu na srednje šole ne bi smelo biti ocena znanja (tudi sreča igra pri tem veliko vlogo!), pač pa orientacija za preverjanje učiteljevega dela in za delo učitelja vnaprej. Mnogo govorimo o tem, da moramo upoštevati življenjske okoliščine otrok. V praksi pa tega ne delamo, pravi Knez. To ni prav in to bi morali spremeniti.

podjetje Radlje. Domačini, ki so že prej mnogo prispevali za vodovod, elektriko in cesto, bodo oskrbeli le prevoz sto kubikov gradbenega lesa. In če bo gozdna uprava dovolila, pravi Knez, bodo okrog šole posneli rušo in skupaj z otroci uredili igrišča. Nova stavba bo funkci-

Koliko let že govorimo o merilih, po katerih naj bi nagrajevali kvaliteto učiteljevega dela. Medtem pa življenje daleč proč od velikih mest piše odlična spričevala za učiteljevo delo.

Takega dobrega šolnika, Ivana Kneza iz Pernic in njegovo ženo, so pred dnevi povabili v Ljubljano na Republiško izobraževalno skupnost. Zahvalili so se jima za izredno vztrajnost in uspešnost učiteljevega sedemnajstletnega dela v korist šole, otrok in Pernic, Ivanu Knezu so podelili tudi izredno denarno nagrado in mu zaeleli pri delu še mnogo uspehov.

onalna, v njej bosta dve večji učilnici, dva kabinetna za individualni pouk, delavnica in še kar je nujno potrebno. Čeprav v pogojih kombiniranega pouka, bo Knez poizkušal vpeljati vsaj del kabinetnega pouka.

Ze v sedanjih pogojih šolanja pa se Knez ukvarja z marsičem, kar ne bi pričakoval v taki šoli. Že doslej je imel dopolnilni pouk, ob slabem zimskem vremenu z ženo organizirata varstvo šolarjev. Ob celodnevem potoku pa še vedno tudi utedne voditi kot mentor aktiv predmetnih učiteljev s štírih podružničnih šol, saj ima bogate izkušnje za nasvete o tem, kako naj učitelj in šola v odmaknjenih vaseh postaneta kulturno žarišče. In še ima nove načrte, nove zamisli, ki jih bo lahko uresničil, če bo dobil na šolo sodelavca. Z mladino in odraslimi bi lahko pripravili kakšno igro. Z gozdnim obratom Radlje, ki je pokrovitelj šole v Pernicah, pa se je tudi dogovoril, da bi v novi šoli začeli tudi s kmetijskim izobraževanjem.

KMEČKI STARŠI SO IZREDNO SKROMNI

Ne le s hribov, tudi iz doline prihajajo starši h Knezu po nasvete, kam naj bi odšel njihov otrok po obveznem šolanju.

»Najprej jim rečem, naj pre-sodijo svoje finančne sposobnosti, ali zmorejo denar za internat, potem naj te možnosti

UČITELJ S KREDENCO

Sola v Pernicah je bila zgrajena že leta 1883. Ni kaj reči, častitljiva starost in zdržljivost za stavbo iz tesanega tramovja. Hiša se zdi takole na fotografiji ali bolj od daleč gledana kar romantična v svojem zelenem ali zasneženem okolju. Lahko bi jo zamenjali z lovsko kočjo. Manj romantična je seveda šola od blizu, od znotraj. Pod streho te hiše, ki nosi v Pernicah številko 24, je skromno učiteljevo stancovanje in ena sama učilnica za osem razredov, v kateri pleteka kombiniran pouk, dopolne za štiri razrede in popoldne za druge štiri.

In tu gori, osemnajst kilometrov od najbližjega kraja, Mute, že sedemnajst let živi, uči, vztraja in po svojih močeh pomaga spreminjati življenje učitelja Ivan Knez. Polnih sedemnajst let! Tu gori je vzgajal svoje štiri sinove, dokler niso že trije bili godni za uk v dolini. In odšil so v dolino in odšel bo tudi četrti, ne da bi učitelj Knez zaradi šolanja lastnih otrok protil za premeštitveni dekret. Tu gori deli Knez usodo hribovskega učitelja s svojo razumno in zdi se vedno optimistično razpoloženo ženo Matildo, ki je rojena v sosedni vasi Mlaka, a ki ima gotovo tudi mnoco zaslug za to, da je Knez ostal tako dolgo Pernicam zvest učitelj.

ČAS TAKO HITRO MINE

Ko je septembra 1945. leta mladi Knez prišel iz angleške vojske, užil skromen mesec počitka, se je kratek čas ukvarjal tudi z mislijo, da bi odšel v Ljubljano in si izbral nov poklic. A primanjkovalo je učiteljev in pregovorili so ga, da se je vrnil v presveto. Ko se je javil na okraju v Prevaljah, mu je referentka dejala, da je bil pravkar pri njej nekdo iz Pernic in iskal učitelja. Če hoče, lahko gre tja gor, le da ona ne ve, kje je to. Knez je Pernice sam poiskal — in ostal. Resda jih je za krajši čas zapuščal, ko je bil na dostavljenju v vojski. Ko je leta 1949 bil komandant delovnih brigad pri gradnji raven-ske gimnazije, ko je učil na gimnaziji in ko je vodil dijaški dom, ko je vodil kadrovske službe v ravenski železarni. A od septembra 1957 Pernic nikoli več ni zapustil.

HRIBOVSKEMU UČITELJU NE ZMANJKA DELA

Matična šola podružnične šole v Pernicah je šola v Vuze-nici. A ker ta šola nima več kot pet razredov, vpisuje pač šola v Pernicah otroke v vseh osem

razredov. Letos je imel tako učitelj Knez 33 otrok in pravi, da je vsako leto še vedno dovolj otrok s teh hribov za vpis v prvi razred.

Seveda je težko enemu samemu učitelju v dveh turnusih učiti osem razredov. Najhuje od vsega je obilica učne snovi, ki jo je treba predelati, pravi Knez.

Vsako leto sicer razpišejo delovno mesto za dodatnega učitelja, a žal tudi letos niso mogli sprejeti učiteljico, ki se je javila. Morda bodo lahko pre-uredili podstrešje v še en stanovanjski prostor. Gotovo pa bo prostor za drugega učitelja ali učiteljico v stari šoli, ko bodo zgradili na Pernicah novo šolo. A Knez pravi, da mu tudi ni vseeno, koga bo dobil v pomoč na šolo. Predmetnega učitelja gotovo ne bo mogel dobiti, saj bi ta na taki šoli imel zelo okrnjene možnosti za predmetni pouk, pa tudi celodnevne dela bi se gotovo branil. Tudi mlada učiteljica, ki bi bila le pet, šest dni v tednu na Pernicah, ob koncu tedna pa bi šla v dolino, mu ne bi mogla pomagati v vsem, kar Knez tu sori snule. Pomagala bi pri pouku, a pouk ni vse. Zato se bo tudi sam ozanimal na mariborski pedagoški akademiji in poskušal najti takega človeka, ki bi se dela lotil z enakim entuziazmom kot on sam.

TUDI ŽIVLJENJE V PERNICAH JE TREBA LAJŠATI IN LEPSATI

Težko je bilo včasih v Pernicah, pripoveduje Knez. Ni bilo ceste, ni bilo elektrike, ne vode. Ljudi je bilo treba pregovoriti, jih ogreti za to, da so bili pripravljani pomagati pri napeljavi elektrike, vode, pri gradnji ceste. In kdo naj bi se pogovoril z ljudmi o tem, če ne vaški učitelj. A ko jih je prepričal, je bilo treba vztrajati tudi pri delu. Ker pa so pomagali ljudje, občina in podjetja, pravi Knez, imamo zdaj že štiri leta elektriko in vodovod, tri leta pa tudi že cesto.

Knez si je prizadeval in tudi uspel, da so na lepem kraju, komaj dvesto metrov od stare šole, zdaj začeli graditi tudi novo šolo. Knezova žena Matilda je dobila zdaj novo delo, zdaj kuha za delavce, ki gradijo šolo.

Stavba bo zgrajena v pohorskem stilu, pravi Knez, spodaj iz pohorskega granita, zgoraj lesena. Novo šolo, ki bo stala 350.000 din, bo financirala občina, svoj prispevek v delu pa bo prispevalo tudi Gradbeno

ZOBNA KREMA

Signal

TRAJNO VARUJE VAŠE ZOBE

Ne oklevajte! Še danes kupite odlično zobno kremo »SIGNAL« — svetovni izdelek. Vsebuje med drugim HEKSAKLOROFEN in fosfate. Za Jugoslavijo izdeluje VEDROG — Ljubljana

Kemična tovarna Podnart

● poslužujte se naših galvanskih izdelkov
● zahtevajte prospekte in ponudbe

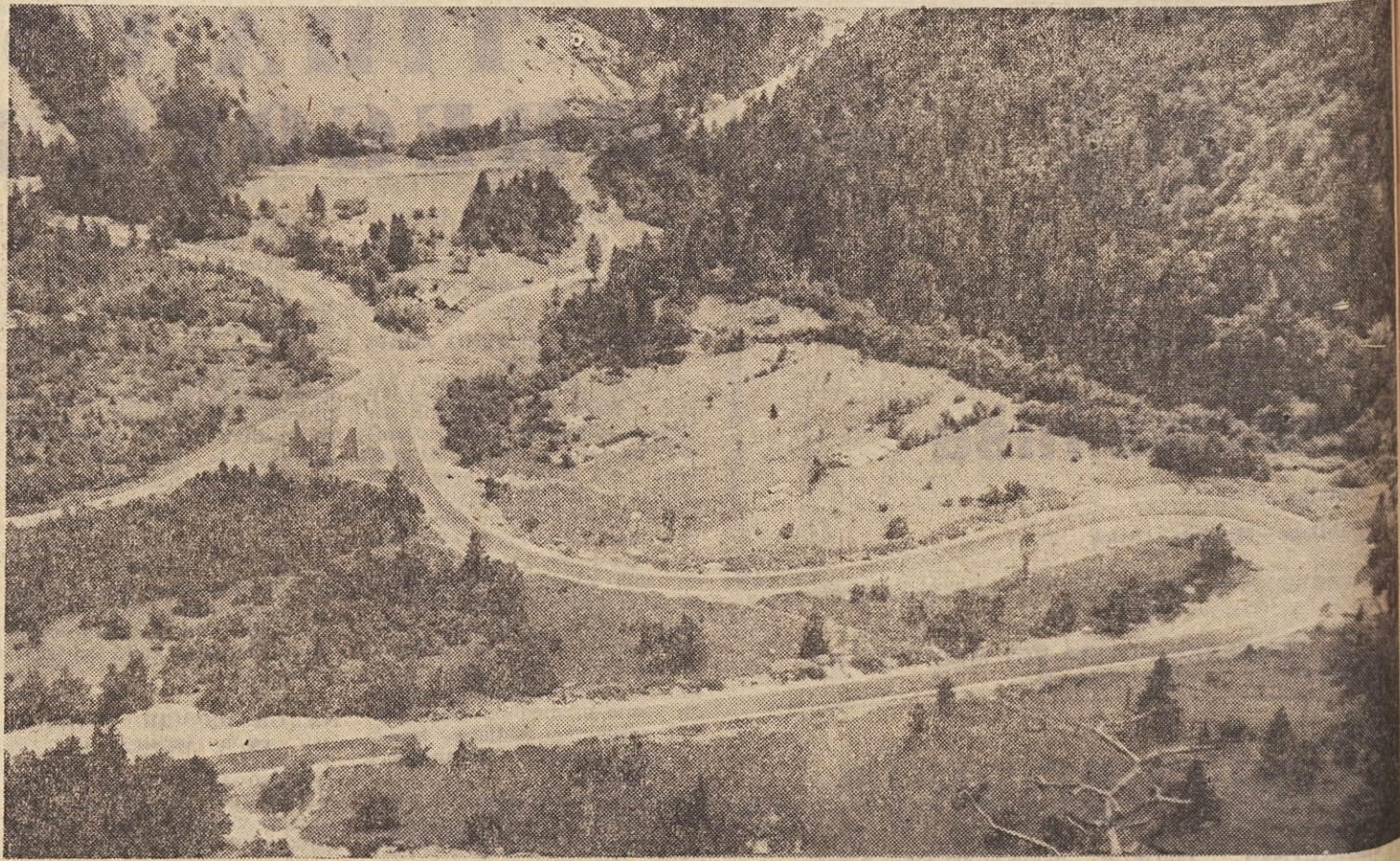
DELOVNA SKUPNOST SE PRIDRUŽUJE ČESTITKAM ZA 22. JULIJ!

Jeseni začetek gradnje

Ljubljansko projektivno podjetje strokovnjaki izdelali projekte za odsek avtomobilske ceste od Vrhnik do Razdrtega, zdaj pa pripravljajo še ostale načrte za gradnjo hitrih cest v Sloveniji.

Če bo šlo vse po sreči, bodo delavci gradbenih podjetij začeli z gradnjo avtomobilske štiripasovne ceste Vrhnika—Razdrto že to jesen ● Cesta od Vrhnik do Razdrtega bo dolga 32 kilometrov in bo predvidoma veljala blizu 45 milijard starih din ● Blizu 60 % sredstev za gradnjo omenjenega odseka bo prispeval Cestni sklad Slovenije, 40 % sredstev pa bodo znašali mednarodni krediti, ki so, kot je znano, že odobreni

Tudi v Delavski enotnosti smo se že nešteto krat jezili nad slabimi cestami, ki jih imamo pri nas. Še posebej to občutimo sedaj, ko je na višku turistična sezona in ko milijoni tujih avtomobilov potujejo po naših ozkih, nevarnih in nepravilno speljanih cestah za takšen promet. Tudi cesta od Ljubljane do Zagreba, ki ji še danes pravimo avtomobilska cesta, ne ustreza več niti osnovnim zahtevam današnjega vse večjega prometa.

Sprašujemo se, kdaj bomo začeli pri nas graditi sodobne avtomobilske hitre ceste?

O tem je bilo veliko napisanega, veliko povedanega v skupščinskih organih in v drugih pristojnih forumih. Toda z gradnjo prve hitre štiripasovne avtomobilske ceste še kar odlašamo. In če ne bomo pohiteli z začetkom gradnje, se bo res zgodilo, kot napovedujejo strokovnjaki, da bo Slovenija postala pravi prometni otok.

O tem in o hitrih cestah v Sloveniji sem se te dni pogovarjal s strokovnjaki v projektivnem podjetju Projekt — nizke zgradbe, ki ima svoje poslovne prostore v Parmovi ulici v Ljubljani. Prav strokovnjaki iz tega podjetja so tudi že izdelali vse načrte za gradnjo prve hitre štiripasovne ceste v Sloveniji, in sicer na odseku Vrhnika—Razdrto.

KAJ POMENI AVTOMOBILSKA CESTA?

»Tega, kaj pomeni avtomobilska cesta, se verjetno najbolj zavedajo v sosednji Avstriji, kjer z vso naglico gradijo več avtomobilskih cest.« je načel razgovor Marjan Krajnc, direktor podjetja Projekt nizke zgradbe. »Avstrijci bodo namreč že do 1974. leta zaključili z gradnjo več pomembnih avtomobilskih cest, med njimi naj omenim cesto čez Ture iz Salzburga do Beljaka, ki je za nas najpomembnejša. Hočem reči, če ne bomo tudi mi pravočasno začeli z gradnjo predora pod Karavankami, je kaj malo verjetno, da bi Avstrijci speljali cesto tudi na našo mejo...«

Toda kot je znano, nimamo v načrtu, da bi najprej gradili predor pod Karavankami in štiripasovno cesto od Jesenic do Ljubljane, marveč je zdaj na vrsti gradnja štiripasovne ceste od Šentilja do Gorice, oziroma do Trsta. Kot že rečeno, bomo najprej začeli z gradnjo štiripasovne avtomobilske ceste na tistih odsekih, ki so za promet najbolj kritični. Strokovnjaki so ugotovili, da je treba najprej zgraditi cesto na odseku od Vrhnik do Razdrtega, potem pa bo prišla na vrsto gradnja ostalih avtomobilskih štiripasovnih cest, tako, da bi bila gradnja vsaj na

glavnem slovenskem cestno prometnem križu, to je od Šentilja do Gorice in od Jesenic do Bregane zaključena tja do 1974. leta.

Kaj pomeni avtomobilska štiripasovna cesta, ne bi posebej govorili.

Vsekakor pa ima takšna cesta velik vpliv na gospodarstvo tistih krajev, skozi katere je speljana. Spomnimo se, kakšno preobrazbo je samo na Dolenjskem naredila sedanja avtomobilska cesta od Ljubljane do Zagreba, ali še prej, kakšno revolucijo je z gospodarskega vidika naredila gradnja južne železnice od Dunaja preko Gradca, Maribora, Celja v Ljubljano in naprej. Skratka hočemo povedati, da neka prometna komunikacija, kot je avtomobilska cesta ali železnica, ne pomeni samo hitro potovanje, marveč kot se je doslej še zmeraj pokazalo, velik vpliv na razvijanje gospodarstva v tistih krajih, skozi katere tečejo te prometne žile.

KAJ JE TO AVTOMOBILSKA CESTA?

Direktor podjetja Projekt nizke zgradbe me je ob tej priložnosti opozoril, da bi bilo sploh dobro enkrat povedati, kaj je to avtomobilska cesta in kdaj je potrebno takšno cesto zgraditi?

Sam je približno takole opisal avtomobilsko cesto:

»Štiripasovne avtomobilske ceste ali hitre ceste kot jih tudi ponavadi imenujemo, začnemo vedno graditi tedaj, ko se za to pokaže potreba. Te potrebe pa izvirajo prav gotovo v prvi vrsti od gostote prometa, so pa tu še razni ekonomski vidiki, ki tudi narekujejo gradnjo hitrih cest. Med njimi bi na primer omenil hitre prevoze pokvarljivega blaga in podobno, ki ga je treba iz enega kraja v drugega prepeljati v najkrajšem možnem času. To pa je mogoče le po hitrih avtomobilskih cestah. Vsaka avtomobilska cesta ima najmanj štiri pasove, se pravi po dva za vsako smer, ki so med seboj ločeni s posebnim zelenim ali drugačnim pasom. Priključki na avtomobilsko cesto morajo biti vedno izven nivojski, se pravi, da se avtomobilska cesta ne sme križati z nobeno drugo cesto. Na avtomobilski cesti je predpisana tudi minimalna in maksimalna hitrost. Vsaka avtomobilska cesta mora biti zgrajena tako, da na vseh krajih dopušča brzino 100 kilometrov na uro, le izjemoma 80 kilometrov na uro. Največja hitrost pa je pri nas na avtomobilski cesti dovoljena 120 kilometrov na uro, v nekaterih drugih državah, ki imajo avtomobilske ceste, je tudi policijsko dovoljeno po teh cestah voziti

140 in še več kilometrov na uro. Se to: avtomobilsko štiripasovno cesto je neekonomično graditi za majhne razdalje, marveč je treba pri gradnji takšnih cest vedno stremeti, da le-te povezujejo med seboj najbolj oddaljene kraje...«

VSE O AVTOMOBILSKI CESTI VRHNIKA—RAZDRTO

»Če bo šlo vse po sreči, bomo z gradnjo prve štiripasovne avtomobilske ceste od Vrhnik do Razdrtega začeli že to jesen.« je z neprikritim zadovoljstvom nadaljeval inž. Marjan Krajnc, direktor Projekta nizkih zgradb. »Kot veste, imamo načrte za ta odsek ceste pripravljene. Izdelavo načrtov za gradnjo ceste nam je poveril Cestni sklad Slovenije. Mi pa smo jih v okviru poslovnega tehničnega sodelovanja z Industrijskim birojem v Trbovljah tudi izdelali. Industrijski biro iz Trbovelj ima pri tej avtomobilski cesti še posebno nalogo, in sicer sprojektirati vse priključke na avtomobilsko cesto, kar seveda ni lahko. Tako bomo skupaj konstrukcijsko in arhitektonsko izoblikovali našo prvo štiripasovno avtomobilsko cesto.«

Štiripasovna avtomobilska cesta od Šentilja do Gorice, oziroma do Trsta bo široka 26,40 metra, z dvema voziščema, od katerih bo vsako široko 7,5 m. Vsako vozišče bo imelo na svoji desni strani še tako imenovani odstavni pas, širok 2,5 metra. Ta pas bodo lahko uporabljala le tista vozila, ki se bodo pokvarila. In še eno prednost imata odstavna pasova: če se na cesti zgodi tako huda prometna nesreča, da bosta za promet zaprti obe vozišči, bo mogoče le-tega speljati prav po omenjenih odstavnih pasovih.

»Na odseku ceste od Vrhnik do Razdrtega bodo zgradili štiri velike priključke,« pojasnjuje inž. Leon Avanzo, glavni projektant ceste, ki pa ima mimogrede povedano pri gradnji cest že velike izkušnje, »in sicer bo prvi priključek na to avtomobilsko

cesto na Vrhnik, drugi v Logatcu, tretji na Uncu pri Rakeku in slednji v Postojni. Poleg omenjenih priključkov, bomo na tem odseku avtomobilske ceste zgradili še 45 najrazličnejših objektov, kajti cesto bomo »potegnili« čez tako imenovano deviško področje, kjer bomo prečkali celo vrsto majhnih cest in drugih, predvsem kraških ovir. Največji bo vsekakor viadukt pri Verdu, ki bo dolg 604 metre, potem so prav tako omembe vredni še trije večji viadukti, in sicer viadukt pri Ivanjem selu, ki bo dolg 230 metrov, viadukt na Uncu pri Rakeku dolg 204 metre in viadukt na Ravbarkomandi dolg 432 metrov.«

Kot predvidevajo, bo ta odsek štiripasovne avtomobilske ceste zgrajen do 1971. leta.

Kot je še dodal glavni projektant avtomobilske ceste na odseku od Ljubljane do Razdrtega — mimogrede povedano štajerski del avtomobilske ceste projektira inž. Miro Pečar — so z izdelavo načrtov začeli 1967. leta, glavni projekt pa je bil končan maja letos. Pri izdelavi načrta je sodelovalo 20 projektantov in geologov. Cesta od Vrhnik do Razdrtega bo dolga 32 kilometrov in za vsak kilometer ceste so porabili nič manj kot 1000 ur projektantskega dela. Preden pa bo ta odsek ceste izgrajen, bodo za vsak tekoči meter izkopali kar 94 kubičnih metrov zemlje, ali za 32 kilometrov dolgo cesto nič manj kot 3 milijone kubičnih metrov zemlje. Po izračunih bo vsak kilometer ceste veljal blizu 1,4 milijarde starih dinarjev.

NA VRSTI TUDI DRUGI ODSEKI IN NOVE CESTE

Takoj ko bo zgrajen odsek avtomobilske ceste od Vrhnik do Razdrtega, bodo začeli z gradnjo drugega odseka ceste na trasi Šentilj—Gorica, in sicer od Hoč do Levca. Ta odsek že projektirajo pod vodstvom inž. Mira Pečarja. Trasa za ta odsek bo potekala od Hoč, vzhodno od

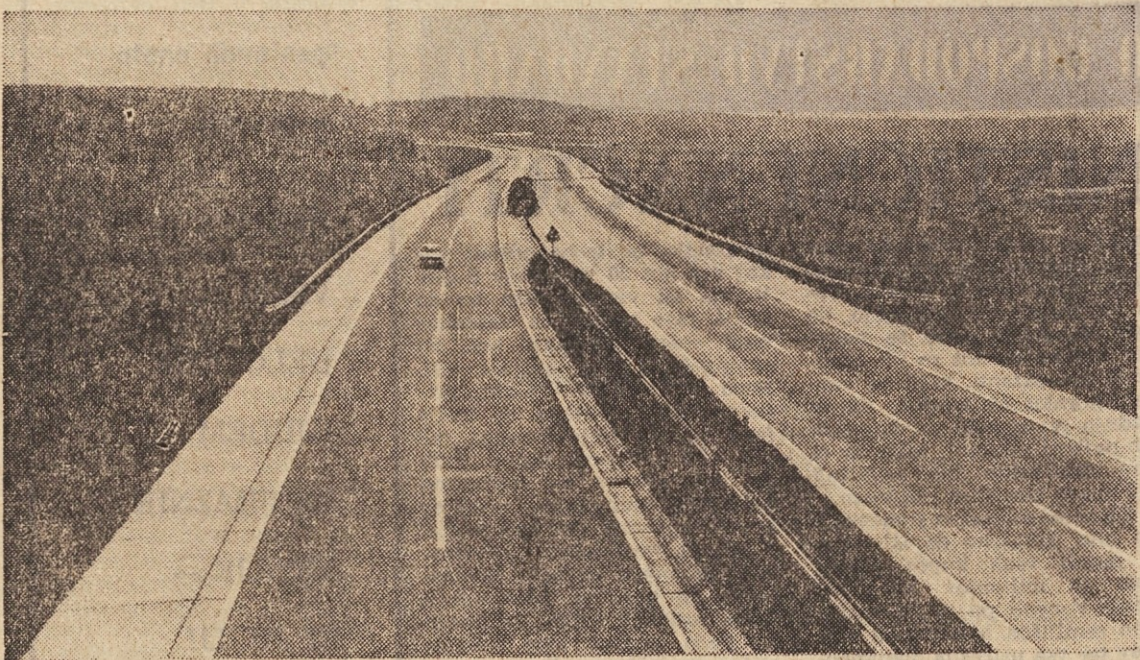
Slovenske Bistrice, preko Vrhniških klancev, kjer bosta 2 tunela in dva 4-odstotna vzpona, nadalje mimo Dramej in do pri Levcu priključila na sedanjo cesto Celje—Ljubljana. Priključki na tem odseku ceste pa bodo v Hočah, v Račah, v Slovenski Bistrici, Slovenskih Konjicah, Dramljah in Celju.

V projektivnem podjetju Projekt nizke zgradbe pa že zdaj projektirajo tudi druge hitre ceste v Sloveniji.

»Do konca 1970. leta moramo imeti končane načrte za gorenjsko cesto vključno s tunelom pod Karavankami,« je povedal inž. Marjan Krajnc, direktor podjetja Projekt nizke zgradbe. »Prav tako pa moramo do konca prihodnjega leta zaključiti vse načrte za gradnjo dodatnega cestnega pasu od Skofljice do Bregane. Kdaj pa bomo začeli graditi vse omenjene ceste, vam za zdaj še ne morem povedati nič točnega...«

A ne glede na to, da še ni jasno, kdaj bomo v Sloveniji začeli z gradnjo štiripasovne gorenjske in, če lahko tako reče, dolenske ceste, ta zapis ni bil popoln, če ne bi omenil dveh, ki imata prav gotovo največ zasluga, da smo pri gradnji hitrih cest v Sloveniji le krenili naprej. To sta ALOJZ ŽOKAL, predsednik upravnega odbora Cestnega sklada Slovenije, ki ima na skrbi tudi finansiranje gradnje vseh omenjenih cest, zdaj pa predvsem gradnjo odseka od Vrhnik do Razdrtega in inž. RUDOLFA CIMOLINIJA, vodja programskega študijskega sektorja za gradnjo cest v Sloveniji. Prav ta dva človeka, po mnenju strokovnjakov v Projektu nizkih zgradb, sta doslej storila največ, da bomo le kmalu tudi v Sloveniji dobili prvo hitro cesto, in sicer od Vrhnik do Razdrtega. Blizu 60 odstotkov sredstev za ta odsek bo namreč prispeval Cestni sklad Slovenije, 40 odstotkov pa bodo znašali mednarodni krediti, ki so že odobreni.

MILAN ŽIVKOVIČ

Takšno bo videti avtomobilska cesta od Vrhnik do Ljubljane, ko bo zgrajena. Naš posnetek pa prikazuje avtomobilsko cesto pri Giessnu v Zahodni Nemčiji.

Gozdno gospodarstvo Postojna

POSTOJNA
S SVOJIMI OBRATI

čestita

VSEM DELOVNICIM LJUDEM ZA PRAZNIK VSTAJE —
22. JULIJ!